

СТАНОВИЩЕ

от доц. Валя Иванова Димитрова, д.оз.
Катедра „Здравни грижи“
Факултет „Обществено здравеопазване“
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

относно защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, специалност „Управление на здравните грижи“

на Полина Иванова Драгнева
на тема: **Фактори, влияещи върху избора на бременните жени за елективно
родоразрешение**

с научен ръководител доц. Диана Станчева Димитрова, д. пс.

Съгласно заповед № Р-109-555 от 14.12.2023 г. на Ректора на МУ – Варна съм определена за вътрешен член на научното жури, а на основание Протокол № 1 от 22.12.2023 г. от първото заседание на НЖ съм определена да изготвя становище по процедура за придобиване на ОНС „доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“.

Данни за процедурата

Процедурата за разработване и представяне на дисертационния труд и обучението в докторската програма отговаря напълно на нормативната уредба. Със Заповед на Ректора на МУ-Варна Р-109-250 от 01.08.2019 г. Полина Иванова Драгнева е зачислена като докторант в редовна форма на обучение за присъждане на ОНС „доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, по научна специалност „Управление на здравните грижи“. Представени са Протокол за успешно положен изпит за докторантски минимум от 20.04.2021 г., в изпълнение на Заповед Р-109-104 от 17.03.2021 г. на Ректора на МУ – Варна и Протокол за успешно положен изпит по чужд език от 26.05.2022 г. на основание Заповед Р-100-16 от 12.01.2022 г. на Ректора на МУ – Варна. Предвид доклад с вх. № 031-329 от 27.11.2023 г. на проф. Иван Стоянов Александров – Директор на Филиал Сливен към Медицински университет – Варна относно готовността за публична защита, предложение за Научно жури и решение по протокол №79 от 12.12.2023 г. на Академичния съвет и на основание чл. 24, ал. 6 и чл. 30, ал. 3 от ППЗРАСРБ, чл. чл. 68, ал. 1 от ПРАС на МУ – Варна със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-555 от 14.12.2023 г. Полина Иванова Драгнева е отчислена с право на защита.

Представени са необходимите документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна.

Биографични данни и кариерно развитие на докторанта

Полина Драгнева е родена през 1993 г. в гр. Сливен. Придобива медицинско образование по специалност „Акушерка“ с ОКС „бакалавър“ в Тракийски университет - Стара Загора през 2015 г. В периода 2017 - 2019 г. се обучава и успешно завършва магистърската програма на Тракийския университет - Стара Загора по Управление на здравните грижи. В периода 2016-2023 г. работи като акушерка в АГО на МБАЛ „Д-р Иван Селимински“ АД - гр. Сливен. От месец март 2023 г., след спечелен конкурс, заема длъжността „асистент, висше училище“ във Филиал - Сливен към МУ Варна, където провежда упражнения по учебния план на сп. „Акушерка“, раздел „Практически основи на общите и специални акушерски грижи“, клинична практика и преддипломен стаж. Член е на Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 129 страници, представен е в 4 глави и включва: въведение (1 стр.), литературен обзор (35 стр.), методология и организация на научното проучване (7 стр.), резултати и обсъждане (53 стр.), изводи, препоръки и приноси (4 стр.). Представени са още използвана литература и две приложения. Текстът е илюстриран с 48 фигури, 47 таблици и 2 приложения. Библиографският списък включва 242 литературни източника, от които 56 на кирилица, 181 на латиница и 5 интернет източник.

Оценка на актуалността на темата

През последните години в световен мащаб се наблюдава нарастване на дела на ражданията с цезарово сечение за сметка на раждане през естествените родилни пътища. България не изостава в тази статистика – делът на ражданията чрез цезарово сечение за 2022 г. е 50,9%, и 35,6% за град Сливен по данни на НЦОЗ, което предопределя необходимостта от по-задълбочено, научно и аналитично проучване на проблема. Акушерската общност и специалистите на СЗО считат, че медицински причини за цезаровото сечение са налице при едва 12-15% от случаите, което се приема за норма. Разглеждането на раждането като терапевтичен проблем, свръх медикализацията, грубата намеса в естествения ход на родилния процес, не докрай обяснената роля на акушерката при информиране и подготовката на жените за раждане са определящи при избора на темата на дисертационния труд. Актуалността и значимостта на проблема са свързани с необходимостта да се потърсят причините за тревожно високия дял на оперативните родоразрешения у нас и да се оптимизира ролята на акушерката при информиране на бременните относно методите на раждане. Установеното несъответствие в изписването на заглавието на дисертационния труд, автореферата и заповедта на Ректора на МУ-Варна за зачисляване на докторанта от 2019 г. отдавам на техническа грешка.

Литературният обзор е структуриран в седем части (налице е грешка в номерацията на съдържанието), които последователно проследяват основните аспекти, имащи отношение към изследвания от докторанта проблем. Той започва с изясняването на основни понятия и исторически аспекти на оперативното раждане. Следва подробно

описание на абсолютните и относителните медицински показания за оперативно родоразрешение. В частта „Рискови фактори и последици, свързани с оперативното родоразрешение“ е направен преглед на рискови фактори, свързани със здравето на майката и със здравето и развитието на детето, както и на икономическите последици за обществото. В петата част е представена епидемиология на оперативните раждания, като е налице общ преглед върху разпространението на оперативните раждания и данни за разпространението на цезаровото сечение (ЦС) в България, в държави от ЕС (Франция, Германия, Великобритания, Испания, Гърция) и Северна Америка (САЩ и Канада). Шестата част, озаглавена от докторанта „Защо жените избират да раждат със ЦС без медицински индикации?“, формулирана във въпросителна форма, вероятно отразява опита и отношението на екипа относно необходимостта от преосмисляне и реорганизация на подготовката и информираността на жените за раждане и оптимизиране ролята на акушерката в този процес като недостатъчно използван ресурс у нас. Литературният обзор е интересен, добре структуриран, научно обоснован и е свидетелство за уменията на докторанта да работи с научна литература.

Методология на проучването

Методологията на научното изследване е описана подробно и коректно, като поставената цел е да се проучат, анализират и обобщят информираността, нагласите, психо-емоционалните и социални фактори, влияещи върху избора на бременните жени в България за елективно родоразрешение. Значимостта на изследването се свързва с възможната промяна на нагласите на бременните чрез улесняване на достъпа до надеждна информация. За постигането на целта са определени шест задачи. Формулирани са една основна и четири работи хипотези, смислово свързани с поставената цел и задачи. Като предмет на настоящото изследване е определена информираността на бременните, работещи акушерки и студенти относно индикациите за елективно родоразрешение, както и факторите, оказващи влияние при вземане на решение за предстоящото раждане. Обект на проучването са три групи респонденти: здрави бременни жени (100), работещи акушерки (50) и студенти, обучаващи се в специалност „Акушерка“ (51). Проучването е осъществено в градовете Сливен и Велико Търново, като са описани сроковете за провеждане, лечебните и учебни заведения. Представеният в методиката срок за провеждане на изследването 03.05. 2022 – 28.06. 2022 г. за трите групи респонденти (201) е необосновано кратък и не е бил наложен от естеството на изследвания проблем.

Проучването е проведено със собствено разработен инструментариум – Анкетни карти №1, №2 и №3. За двете групи респонденти (акушерки и студенти от специалност „Акушерка“) е използвана една и съща анкетна карта, съдържаща едва 13 въпроса, което намалява възможностите за изследване на проблема в дълбочина. Анкетните карти, като собствено разработен инструментариум на проучването следва да бъдат представени в приложението на дисертационния труд.

Дизайнът на проучването предвижда прилагането на теоретичен анализ, документален, социологически метод (анкетен) и статистически методи за анализ и интерпретация на резултатите (описателна статистика, факторен анализ, еднофакторен дисперсионен анализ, вариационен анализ на количествените променливи, методи за

проверка на хипотези – непараметрични методи – метод на χ^2 (Chi-square test)- анализ на хипотези за двумерни честотни разпределения и корелационен анализ). Проучването е проведено след получено разрешение от Комисията по етика на научните изследвания при МУ-Варна – Протокол/Решение №116, заседание на 28.04.2022 г.

Собствени резултати

В трета глава са представени собствени резултати, получени на базата на анализ на събраната информация. Изследвани са демографски характеристики на изследваните лица. Проучени са фактори, влияещи върху избора на жените за елективно оперативно родоразрешение. Интерес представлява установяването на факта, че раждащите за втори път два пъти по-рядко избират да родят по нормален път, което докторантът свързва с неудовлетворени потребности и негативен опит във връзка с предходното раждане. Установено е, че страхът от болката е основна причина за искане на елективно оперативно родоразрешение, въпреки че съвременната медицина може да предложи алтернативи за облекчаването ѝ. Направен е сравнителен анализ на мнението на изследваните групи относно причините за избор на цезарово сечение. Изследвана е информираността сред бременните жени относно елективното родоразрешение. Проучена е информираността и желанието на акушерките и студентките да предоставят информация относно цезаровото сечение. Трета глава завършва с Подходи за намаляване на дела на оперативното родоразрешение. Намирам за излишно представянето на едни и същи данни както в табличен, така и в графичен вид – например: табл.15 и фиг. 18, табл. 16 и фиг.19, табл.17 и фиг. 20, табл. 25 и фиг. 21, табл.32 и фиг. 26, табл. 33 и фиг. 27, табл.41 и фиг.30, табл. 45 и фиг. 32, табл.47 и фиг. 48. Не съм съгласна с твърдението: *„Въпреки широко разпространената мрежа от Училища за родители и организирани (предимно от акушерки) курсове за бременни, влиянието им не се оценява от анкетираните жени като значимо“*. Считаю, че подобни структури не са широко разпространени и достъпни за бременните у нас, още повече че анализ на осигуреността с училища за родители в рамките на проучването не е правен. В случая ниската оценка на пациентите се дължи точно на липсата или непознаването на възможностите на такава структура.

Изводи, приноси и препоръки

В четвърта глава са представени 26 извода, които са структурирани по разделите на третата част. Считаю, че формулираните изводи са твърде много и би трябвало да се окрупнят и да придобият по-обобщен характер.

От посочените изводи приемаю като значими следните: Страхът от болката е основна причина за искане на елективно родоразрешение (най-високи нива на страх има при най-младите бременни с основно образование, бременни за първи път); Най-много се страхуват жените, раждащи за първи път, на възраст 18-24 години, с основно образование; Установена е връзка между поредността на бременността и предпочитанията за елективно раждане, която е най-силна при първа бременност и първо раждане; Значителен дял от бременните 91% смятат, че трябва да бъдат информирани относно опасностите, свързани с цезаровото сечение от екипите в родилното отделение; Според акушерките и студентите, курсовете за бременни са подходящи за предоставяне

на информация на жените относно рисковете от предстоящото оперативно раждане; По-малко от половината (48,5%) от работещите акушерки посочват, че винаги отделят време, за да предоставят информация за бременността, раждането и послеродовия период. Това са предимно работещи с над 20 годишен трудов стаж.

Приемам посочените приноси с теоретичен характер и отчасти с практико-приложен характер. В разработката на докторанта липсва описание на предложения модул за обучение на бременни жени в рамките на курсове за бременни, където адекватно да бъде изведена ролята на акушерката при информиране на бременните. Считам, че представените от докторанта Модул за обучение на бременни жени и Информационна брошура за постъпващите в родилно отделение жени са разработки на базата на проучването и мястото им не е в приложенията.

Авторефератът изчерпателно възпроизвежда най-съществените моменти от дисертационния труд и е представен в обем от 60 страници.

Във връзка с дисертацията докторантът представя пет **пълнотекстови публикации** у нас, в които е самостоятелен автор. Чрез разработения дисертационен труд, който е достатъчен по обем и може да се разглежда като актуална научна работа с важни теоретични и практически приноси и въпреки критичните бележки, Полина Иванова Драгнева покрива установените от МУ-Варна изисквания за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“.

Лични впечатления

Познавам Полина Драгнева откакто се присъедини към екипа на Филиал Сливен като съвестен, отговорен и дисциплиниран колега. Открита по характер, последователна в действията си и любознателна тя има перспектива да се развие като уважаван преподавател и колега. Считам, че натрупаният практически и преподавателски опит може да се превърне в отправна точка за бъдещи проучвания при въвеждане на иновации за подобряване качеството на акушерските грижи.

Заклучение: Въз основа на професионалното развитие, научните и преподавателски постижения и съобразявайки се с критериите на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на академичния състав в МУ „Проф. д-р П. Стоянов“ - Варна, **давам положителния си вот** и предлагам на уважаемото Научно жури докторантът **Полина Иванова Драгнева** да придобие ОНС „Доктор“ по научната специалност „Управление на здравни грижи“.

22.01.2024 г.

Изготвил становището:

доц. Валя Димитрова, д. оз.

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679